

המחלקה למדע המדינה מסלול תקשורת

סמינריון מחקרי - הרדיו במאה העשרים:

תהליכים, מגמות, השלכות 01-333-71

סמנריון שנתי (2 ש"ש) ב.א.

תשס"ז

ד"ר עליזה לביא

שיעור: יום שני - 14:00-16:00
שעות קבלה: יום שני - 12:00-13:30
טלפון - 5317059

דוא"ל - Laviea@mail.biu.ac.il

תיאור ומטרת הסמינריון

הרדיו הוא אמצעי תקשורת ההמונים הנפוץ ביותר, המלווה אותנו דרך קבע בחיים המודרניים: בבית, במקום העבודה ובמכונית. תפוצתו, הצלחתו ומיקומו במרחב הציבורי - לרבות תוכניות החדשות והאקטואליה - הזכות לאחוז האזנה גבוה - מקנות לרדיו בישראל מעמד מיוחד. למרות זאת, אין הרדיו זוכה להתייחסות מחקרית ראויה. הסבר אפשרי אחד לכך הוא, שבעקבות התפתחות הטלוויזיה, בשנות הארבעים של המאה העשרים, נתפס הרדיו - שקדם למסך הקטן בשניים-שלושה עשורים בלבד - כמדיום שאבד עליו הכלח, והיו אף שצפו לו "עתידי עמום ולא-מבטיח". בחקר תקשורת ההמונים מילא הרדיו את "תפקיד הסינדרלה של המחקר" ויש אף המכנים אותו "המדיום הנשכח".

בקורס זה נבחן את הרדיו כ"כלי החברתי". נלמד על תפקידיו, על תכונותיו, על תרומתו לשיח ועוד. ההרצאות תתמקדנה: בהיסטוריה של הרדיו בעולם ובנקודות ציון מרכזיות בהתפתחותו; במאפיינים מבניים ותוכניים של הרדיו; בחדר החדשות ברדיו, במאפיינים ובדפוסי פעולה משלב טרום הפקה ועד לשידור התוצר; בהיסטוריה של הרדיו בארץ-ישראל גם בשנים שלפני קום המדינה וגם לאחר הקמת המדינה ומוסדותיה. ובכלל זה ההיסטוריה של תחנות הרדיו "קול ישראל" וגלי צה"ל; מעמד הרדיו - השלכות פוליטיות, חברתיות, כלכליות ותרבותיות בארץ ובעולם; הרדיו האזורי, הרדיו הפירטי; רדיו ומיגדר ועוד.

דרישות הסמינריון

1. השתתפות פעילה וקריאה של הפריטים הביבליוגרפיים - 5%.
2. הצגת העבודה בפני הכתה (נושא העבודה יקבע במהלך סמ' א'. סמסטר ב' ברובו יוקדש להצגת העבודות ולדיון ביקורתי בהן. יש להירשם בהקדם) - 10%.
3. ביקורת פרזנטציה - 5%
4. הגשת עבודה סמינריונית - 50%.
5. מבחן מסכם - 30%.

עבודת מחקר - הנחיות

1. דף פתיחה: שם נושא העבודה, ת.ז., שם הקורס, מספר הקורס, שם הסטודנט/ית, תאריך הגשה.
2. תקציר - מתחיל בדף נפרד ומקומו לפני תוכן העניינים. התקציר מתאר בתמציתיות ובענייניות את נושא המחקר, את מהלך המחקר, את הממצאים, את מסקנותיך ואת תרומתה של העבודה. מומלץ לכתוב חלק זה בסיום העבודה.
3. פתח דבר - מבוא כתוב בעמוד נפרד. קווים לנושא העבודה, הסיבות שהביאו אותך לבחירת הנושא. הקשיים שנתקלת בהם. הקשר של הנושא לנושא הסמינר. תגובות על הביקורת שהופנתה כלפיך בפרזנטציה בכתה, דרכי התמודדות עם ההערות ועוד. אמירה אישית.
4. מבוא - הצגת שאלת המחקר ותאור אסטרטגיית המחקר. עליך להסביר מהו הנושא הנחקר; או מהי הטענה הנבדקת; או מהו לבו של המחקר. כן יש להסביר את הסקירה התיאורטית ואת הסיבות לבחירתה. בנוסף, יש לפרט כיצד מסייע המערך המחקרי להתמודדות עם השאלה הנחקרת.
5. חלק תיאורטי - הסקירה תכלול פריטי קריאה מהרשימה הביבליוגרפית שהורכבה לקורס ומכל מקור אחר שתמצאו לנכון. תאור של הנעשה בתחום יש להציג דעות שונות ולרמוז על זו שבכוונתך להיעזר או להסתמך. על הסקירה להיות מעודכנת. במקרים של הבאת ציטוטים מתוך ראיונות, קטעי עיתונות, הרצאות וימי עיון, בעלי תפקידים, יש לציין זאת. מומלץ מלכתחילה לנקוט בסימון למקור מחקרי-אקדמי (Hilmes, 1997: 112) ולכל מקור אחר (הגר להב, ראיון אישי, 13.4.02) או (הרצאה, 1.12.01).
6. השערות המחקר - יש לבסס את ההשערות/הטענות על החלק התיאורטי.
7. חלק מתודולוגי - תפקידו של חלק זה הוא לתאר מה בדעת החוקר לעשות על מנת לבחון את השערות המחקר. זהו פרק מרכזי. יש להציג את השיקולים שהנחו אותך בבחירת המערך, הכלים והתאמתם

- להתמודדות עם פתרון לשאלת המחקר. הפרק כולל: תאור המדגם, אופן הפעולה, שיטות הניתוח והכלים המחקרים ששולבו בעבודתו.
8. ממצאים - הצגה את הממצאים באופן ברור ונוח. טבלאות ותרשימים מוסיפים לטקסט אך אינם יכולים לבוא במקומו. אין לדון בממצאים ובמשמעותם בחלק זה.
9. דיון - הערכת הממצאים ופירושים, כמו גם קישור לפרק התיאורטי הם לבו של הדיון. אין לחזור כאן על הצגת הממצאים ולסרב את הדיון. חלק זה הוא התרומה שלכם לידע המצטבר. אתם חופשיים לפעול ביצירתיות ובמקורות, אך עליכם להיות ענייניים וממוקדים. כן יש להתייחס למחקרים שונים שנעשו, למסקנותיהם, לתרומת מחקר זה ולממצאיו ולתרומתו התיאורטית. כן ניתן להמליץ על שאלות עתידיות נוספות הראויות למחקר.
10. סיכום אישי - רשות.
11. ביבליוגרפיה וסימוכין - בחר/י את שיטת הכתיבה הנוחה לך אך באופן עקבי. ראיונות יש לצרף כנספח. קלטות שמע, וידאו וכדומה ניתן לצרף תוך ציון בפרק זה.

ביבליוגרפיה

- אברהם, א. (2000). התקשורת בישראל מרכז ופרפריה. ירושלים: אקדמון. עמ' 165-192.
שמור מדעי המדינה לפי אבר. תק (0472231)
- אלמוג, א. (1996). "תחנת רדיו ארצישראלית למשלוח". קשר, 20, 66-81.
כתב עת באולם 4
- גריליק, מ. (2002). החרדים - מי אנחנו באמת? ירושלים: כתר. עמ' 13-29, 104-90.
שמור סוציולוגיה לפיגרי. חר (0549617)
- חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו התשי"ן (1990).
שמור מדעי המדינה לפי ישר. חק (239730)
- יונה, י. שנהב, י. (2005). רב-תרבותיות מהי? תל אביב: בבל, ידיעות אחרונות.
E 306.446 יונ.רב (1098073)
- לימור, י. (1998). דוח מחקר: הרדיו הפירטי בישראל - תמונת מצב 1998. ירושלים: המכון לקומוניקציה, האוניברסיטה העברית.
כתב עת באולם 4
- מקלוהן, מ. (1964). "מדיום חם ומדיום קר". בתוך: כספי ד. (עורך מקראה) (1995). תקשורת המונים: זרמים ואסכולות מחקר. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
שמור מדעי המדינה לפי כספ. תק (216011)
- מקלוהן, מ. (1964). "רדיו - התוף השבטי", להבין את המדיה. תל אביב: בבל, 354-367, (2003).
שמור מדעי המדינה לפי מקל. לה (0543452)
- נוימן, ב. (2001). "על מקומה של המלה הכתובה ושל המלה המדוברת בתעמולה הנאצית", זמנים, 74, 108-94.
כתב עת באולם 4
- מאיר, י. (2001). "ערוצי הטומאה והקודש", פנים, 18, 103-109.
כתב עת באולם 4 וגם תדפיס 8835 (0537158)
- רגב, מ. (2000). "שירו לנו משירי ציון". בתוך: קופ, י. (עורך), פלורליזם בישראל, מכור היתוך ל"מעורב ירושלמי" (עמ' 185-198). ירושלים: המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, מאור-ולך.
שמור סוציולוגיה לפי פלו. בי (0461369)

Albarran, A. B. & , G. G. Pitts, (2001). The Radio Broadcasting Industry. Boston: Allyn and Acon, chapter 6, 100-113.
384.540973 ALB (542525)

Armstrong C. B. & A. M. Rubin, (1989). "Talk Radio as International Communication". *Journal of Communication*, 39, 84-94.
כתב עת באולם 6

Bell, A. (1982). "Radio: The Style of News Language". *Journal of Communication*, 32, 1, 150-164.
כתב עת באולם 6

Boyd, A. (1993). *Broadcast Journalism: Techniques of Radio and TV News*. Oxford: Focal Press.
אין

Cramer, J. A. (1993). "Radio: A Woman's Place Is on the Air?" In: Creedon, P.J. (ed.), *Women in Mass Communication* (pp. 154-166). Newbury Park, CA: Sage.
302.23 WOM (301450)

Crisell, A. (1986). *Understanding Radio*. London: Methuen.
384.540942 CRI (267493) מהדורה 1994

Haworth, J. (2000). "Women in Radio News: Making A Difference", In: Mitchell C. (ed.), *Women & Radio* (pp. 250-261). London: Routledge.
384.54082 WOM 2000 (0539414) וגם (537156) 8834 תדפיס

Larsen, B. S. (2000). "Radio as Ritual: An Approach to Everyday Use of Radio". *Nordicom Review*, 21, 2, 259-274.
(537270) 8836 תדפיס

Napoli, P. M. (2002). "Audience Valuation and Minority Media: An Analysis of the Determinants of the Value of Radio Audiences". *Journal of broadcasting & electronic media*, 46, 2, 169-184.
EJournal

Wilby, P. & A. Conroy, (1994). *The Radio Handbook*. London: Routledge, chapter 5, 6.
384.54 WIL r (262207)

ביבליוגרפיה להעשרה ולעבודות מחקר

ארנון, ג. (1987). רדיו כמקור לעזרה פסיכולוגית: מוטיבציות האזנה ודימויים העצמי של מאזינים ופונים. עבודת מ.א. תל-אביב: המחלקה לפסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב.
אין

הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל, ומעמדו המשפטי והציבורי ["יועדת צוקרמן"] (1997). דין וחשבון. ירושלים: משרד ראש הממשלה.
אין

יונוביץ, ר. (1987). תוכניות יעוץ פסיכולוגי ברדיו ופניה לטיפול אישי - השוואת מוטיבציות וציפיות הפונים. עבודת מ.א. תל-אביב: החוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב.
אין

כ"ץ, א. ואחרים. (2000). תרבות הפנאי בישראל. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
שמור מדעי המדינה לפי תר.הפ (0441123)

- לביא, ע. (2001). רדיו ומיגדר בישראל. עבודת דוקטור. רמת-גן: המחלקה למדע המדינה (מסלול תקשורת), אוניברסיטת בר-אילן.
עבודת ד"ר בדלפק לפי לבי רד (525845) עותק נוסף (לשבוע) באולם השמורים
- לחמן-מסר, ד. (עורכת). (1994). מפת התקשורת החדשה בישראל: אתגרים, סיכונים ואיזונים. ירושלים: המכון לקומוניקציה, האוניברסיטה העברית.
תדפיס 5489 (355977) וגם תדפיס 6296 (414515)
- לימור, י. (1974). "איך שילבה המלחמה את שידורי ישראל וגלי צה"ל". בתוך: ספר השנה של העיתונאים, (51-58). תל-אביב: אגודת העיתונאים.
כתב עת באולם 4
- (1996). "הגלים הסוערים של הרדיו הפירטי בישראל". קשר, 19, 42-57.
כתב עת באולם 4 וגם תדפיס 6297 (414522)
- (1997). "'הנסיך הקטן' ו'האח הגדול', או: תעשיית התקשורת בישראל בעידן של תמורות". בתוך: כספי, ד. (עורך), תקשורת ודמוקרטיה בישראל (עמ' 29-46). תל-אביב: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.
שמור מדעי המדינה לפי תקש.וד (305619)
- מן, ר. וצ. גון-גרוס (1991). גלי צה"ל כל הזמן. תל-אביב: משרד הביטחון.
E 384.5453 מן.גלי (155533)
- עציוני-הלוי, ח. (1993). קשר האליטות והדמוקרטיה בישראל. תל-אביב: ספריית הפועלים.
שמור סוציולוגיה לפי עצי.קש (228592)
- רועה, י. (1992). "מונולוג, דיאלוג ואידיאולוגיה: שידורי קול ישראל בין 1957 ל-1987". ביקורת פרשנות, 28, 149-156.
כתב עת בספריה המרכזית (מדף לכ"ע X-2836) וגם בספריה לספרות
- רועה, י. ור. ניר (1991). "מסירת הדיבור בחדשות הרדיו בישראל, אסטרטגיות רטוריות ומוגבלות של אידיאולוגיה". בלשנות עברית, 31-32, 93-97.
תדפיס 624 (216974)
- Barlow, W. (1999). Voice Over: The Making of Black Radio. Philadelphia: Temple University Press.
384.54089 BAR (539269)
- Chantled, P, & S. Harris, (1992). Local Radio Journalism. Oxford : Focal Press.
070.194 CHA (539272)
- Crag, S. (2001). "'The Farmer's Friend'": Radio Comes to Rural America, 1920-1927". Journal of Radio Studies, 8, 2, 330-346.
תדפיס 8837 (537279)
- Engelman, R. (1996). Public Radio and Television in America. Thousand Oaks, CA: Sage.
384.50973 ENG (305891)
- Hilmes, M. (1997). Radio Voices. Minnesota: University of Minnesota Press.
384.590973 HIL (539410)
- Horstmann, R. (1991). Writing for Radio. London: Black. (2nd edition).
808.2 HOR (539413)
- Kohut, A. & K. Parker, (1997). "Talk Radio and Gender Politics", In: Norris, P. (ed.), Women Media and Politics (pp. 221-234). New York: Oxford University Press.
שמור מדעי המדינה לפי WOM (0332654)

Mitchell, C. (2000). Women & Radio. London: Routledge.
384.54082 WOM (539414)

Pease, E. & E. E. Dennis, (1993). Radio, The Forgotten Medium. New York: Transaction
302.2344 RAD (539415)

Publishers.Sloan, D. & J. D. Startt, (1999). The Media in America. AL: Vision Press, Chapter 18
302.230973 MED (542521)